

บทที่ 1 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา

• ความหมายของการศึกษา:

- ตามนัยที่เป็น **ศาสตร์** หมายถึง วิชาหรือกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น วิชาหลักการศึกษา
- ตามนัยที่เป็น **กระบวนการทางสังคม** หมายถึง กระบวนการที่สังคมฝึกอบรมสมาชิกใหม่ให้รู้จักระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรม เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
- ตามนัยที่เป็น **วิชาชีพชั้นสูง** หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องได้รับการศึกษาอบรมเป็นเวลานานและใช้ความสามารถทางสมองเป็นส่วนใหญ่
- โดยรวมคือ กระบวนการถ่ายทอด เสริมสร้าง ความรู้ ประสบการณ์ จริยธรรม วัฒนธรรม เพื่อให้มนุษย์ เกิดการเรียนรู้และเจริญงอกงามอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude)

• ความสำคัญของการศึกษา:

- เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในเวทีโลก (ซึ่งเน้นมิติ ประเทศชาติ)
- เตรียมบุคคลก่อนวัยเรียนและในวัยเรียนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพด้วยปัญญา

• จุดมุ่งหมายของการศึกษา:

- ให้โอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป ในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพของการดำรงชีวิต
- เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ
- เตรียมบุคคลก่อนวัยเรียนและในวัยเรียน ให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพด้วยปัญญา

• กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษา:

- เด็กก่อนวัยเรียน: ส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้าน (ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา)
- บุคคลในวัยเรียน
- ผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษ
- ผู้มีงานทำ/ประชาชนทั่วไป: เรียนรู้สิ่งแปลกใหม่, เป็นพลเมืองดี, เพิ่มพูนความคิดอ่าน, พัฒนาคุณภาพ ประชากรให้รู้เท่าทันสถานการณ์

• คุณลักษณะของการศึกษา:

- เป็นกิจกรรมทางสังคม
- เป็นสถาบันทางสังคม
- เป็นศาสตร์
- เป็นวิชาชีพ: มีลักษณะเฉพาะ (การบริการ, การใช้วิธีการแห่งปัญญา), ได้รับการอบรมระยะเวลานาน (ความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง), มีประสิทธิภาพในการใช้วิชาชีพตามมาตรฐาน, มีจรรยาบรรณ, มีสถาบันวิชาชีพ

บทที่ 2 ประวัติศาสตร์การจัดการศึกษา

• ประวัติศาสตร์การจัดการศึกษาของเอเชีย:

- **ชาวอียิปต์:** ทำกระดาษจากปาปิรัส, ทำหมึก/สี, การทำหนังสือ (รูปภาพ), อักษรไฮโรกลิฟิก, คณิตศาสตร์ (อาร์ิเมสาไปรัส), ปรัชญาทางศีลธรรม, บทละคร/เพลงสรรเสริญ
- **ชาวอัสซีเรีย:** อักษร “คูนiform” (เขียนลงแผ่นดินเหนียว), ภูมิศาสตร์, ประวัติศาสตร์, ดาราศาสตร์, คณิตศาสตร์, กฎหมาย, โหราศาสตร์, ลัทธิศาสนา, “มหากาพย์กิลกาเมช”, ห้องสมุด
- **ชาวฮิบรู:** รู้จักอ่าน/เขียนในปาเลสไตน์, ตัดแปลงอักษรจากอาระเบียและฟินิเซีย, พระคัมภีร์เดิม, ใช้ภาษากรีกในภายหลัง
- **ชาวเปอร์เซีย:** สอนขี่ม้า, ยิงธนู, ไม่ให้พูดโกหก, รับอารยธรรมจากอียิปต์และอัสซีเรีย
- **ชาวอินเดีย:** นำภาษาอารยันเข้าสู่อินเดีย, วรรณคดี “พระเวท”, มหากาพย์ (มหากาพย์, รามายณะ), มีมหาวิทยาลัย (อุชเชนี-ดาราศาสตร์, อชันตะ-ศิลปกรรม, พาราณสี-คำสอนพราหมณ์, นาลันทะ-ศาสนา/ปรัชญา/พุทธศาสนา) (ที่ชี้ถึงความเจริญรุ่งเรืองจากการมีวรรณคดีและมหาวิทยาลัย และที่ระบุผลผลิตเช่น วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา)
- **ชาวจีน:** การจัดการศึกษาเจริญอย่างมากในสมัยต่างๆ (เซี่ย ชัง, โจว, ฮั่น, ถัง, มงโกล, แมนจู), ความรู้ด้านดาราศาสตร์, จัดทำปฏิทิน, อักษรจีน 2,000 คำ, หนังสือชุด 5 เล่ม (ลัทธิขงจื้อ), ขงจื้อ-ครูและนักปรัชญาเมธี, ปทานุกรมฉบับแรก, จัดตั้งสถาบันคล้ายมหาวิทยาลัย, กระดาษผ้า/เยื่อไม้, แทนพิมพ์, ลูกคิด

• ประวัติศาสตร์การจัดการศึกษาของยุโรป:

- **ชาวกรีก:**
 - **แบบสปาร์ตา:** ชาย (8 ขวบ) เข้มแข็ง, อดทน, กล้าหาญเพื่อเป็นทหารที่ดี, สละชีวิตเพื่อชาติ, เน้นดนตรี, ออกกำลังกาย, กีฬา, อ่าน เขียน, ท่องกาพย์ไฮเมอร์
 - **แบบเอเธนส์:** รักชาติ, ประชาธิปไตย, หน้าที่, ขนบธรรมเนียม,ระเบียบวินัย, ซื่อสัตย์สุจริต, เน้นอักษร, ดนตรี, ยิมนาสติก, คณิตศาสตร์, ดาราศาสตร์, วรรณคดี, เป็นทหารเมื่ออายุ 18 ปี
- **ชาวโรมัน:** เน้นการศึกษาเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีและปฏิบัติงาน, ประถมศึกษา (7-12 ปี) อ่าน เขียน เลข, สุภาพ, กฎหมาย 12 หมู่; มัธยมศึกษา (12-16 ปี) โรงเรียน “เดอะแกรมมาติคัส” (วิเคราะห์, ประพันธ์โคลงกลอน); การศึกษาวาทศิลป์ (16 ปีขึ้นไป); อุดมศึกษา (Rhode University, University of Alexandria) สอน คณิตศาสตร์, สถาปัตยกรรมศาสตร์, นิติศาสตร์, แพทย์ศาสตร์ (ยกมหาวิทยาลัยเป็นสัญลักษณ์ความเจริญสูงสุด)

• ปรัชญาเมธีคนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การจัดการศึกษา:

- **โสเครตีส (Socrates):** นักปรัชญาคนแรกที่พิจารณาปัญหาการศึกษาเยาวชน, อุทิศเวลาสนทนาโต้ตอบเพื่อชักชวนให้คนขบคิด ศึกษาค้นคว้าหาความจริงที่ถูกต้อง โดยการตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล, ไม่ได้ตั้งตนเป็นครูแต่เป็นผู้แสวงหาความรู้ (
- **เพลโต (Plato):** ศิษย์โสเครตีส, ตั้งสำนัก “อะเคเดเมีย” สอนปรัชญา คำนวณ และวิทยาศาสตร์ (ผู้หญิงเข้ารับการศึกษาก็ได้), เขียนหนังสือ “สาธารณรัฐ” เน้นความสำคัญของการศึกษาในการปกครองบ้านเมือง, รัฐควรควบคุมการศึกษาของเยาวชน

◦ **อริสโตเติล (Aristotle):** ศิษย์เพลโต, สนใจวิชาความรู้เกือบทุกแขนง, ได้รับสมญานามว่าเป็นบิดาแห่งปรัชญาสมัยใหม่, การศึกษามุ่งหมายให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล, เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะชักจูงสังคมไปในทางที่ดี

บทที่ 3 ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาของไทยในอดีต

• การศึกษาสมัยสุโขทัย (พ.ศ.1781 – 1921):

- พ่อขุนรามคำแหงมหาราช: ประดิษฐ์อักษรไทย “ลายสือไทย” (พ.ศ. 1826)
- พระยาสิทธิ (พระมหาธรรมราชาที่ 1): ทรงนิพนธ์หนังสือ “ไตรภูมิพระร่วง” (วรรณกรรมศาสนาพุทธ)
- การสอน: เน้นวิชาสามัญ, ด้านศาสนา, ภาษาศาสตร์และวรรณคดี
- สถานที่เรียน: บ้าน, วัด, วัง

• การศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310):

- “จินตามณี”: ตำราเรียนเล่มแรก
- สมเด็จพระนารายณ์มหาราช: มีโรงเรียนของบาทหลวง (ศรีอยุธยา, มหาพราหมณ์), วิทยาลัยคอนสแตนติน
- เนื้อหาวิชา: วิชาสามัญ (จินตามณี), อักษรศาสตร์ (ไทย, บาลี, สันสกฤต, ฝรั่งเศส, เขมร, พม่า, มอญ, จีน), จริยศึกษา (เน้นพุทธ-เปิดกว้างทุกศาสนา), วิชาชีพ (ขาย-วาดเขียน, แกะสลัก, งานช่าง; หญิง-การบ้าน การเรือน; ต่างชาติ-ดาราศาสตร์, ทำน้ำประปา, ทำปืน, พานิชย์, แพทย์), วิชาชีพเรียนรู้กันในวงศ์ตระกูล, พลศึกษา (ฝึกเพลงอาวุธ, บังคับสัตว์) (ซึ่งเน้นหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและปฏิบัติ)
- สถานที่เรียน: บ้าน, วัด, วัง, โรงเรียนของบาทหลวงมิชชันนารี

• การศึกษาสมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2310-2413):

- สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช: ฟื้นฟูการศึกษาที่วัดบางหัวใหญ่
- พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช: สังคายนาพระไตรปิฎก, ตรากฎหมายตราสามดวง, ทรงนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์
- พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว: วัดพระเชตุพน (มหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย), ศูนย์กลางการศึกษาคือ “วัด” มีหนังสือเรียนสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ประถม ก กา, สุนันทกุมาร, ปฐมมาลา, จินตามณี
- พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว: อนุญาตให้ ดร. แคลเวลล์ สอนศาสนาคริสต์, ซื้อเครื่องพิมพ์เครื่องแรก (วัดบวรนิเทศ), จ้างนางแอนนา เอช เลียวโนเวนส์ สอนภาษาอังกฤษ, การศึกษายังคงเป็นแบบเดิม (บ้าน/วัด), วิชาชีพ/สามัญ (อักษรศาสตร์, ธรรมชาติวิทยา, วิทยาศาสตร์)

• การศึกษาของไทยสมัยปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2414-2474):

- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.5):
 - **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการศึกษา:** ทรงเป็นพระมหากษัตริย์สมัยใหม่, การคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก, ด้านสติปัญญาและความคิดตามแบบชาติตะวันตก, ทรงมีประสบการณ์จากต่างประเทศ, การเลิกทาส, ความต้องการบุคคลเข้ารับราชการ
 - **จุดมุ่งหมาย:** เพื่อชาติส่วนรวม, เพื่อผลิตคนเข้ารับราชการ, เพื่อคุณประโยชน์ทั่วไป, เพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนา
 - **การจัดตั้งโรงเรียน:** พ.ศ. 2414 จัดตั้งโรงเรียนหลวง (ขรवासเป็นครู สอนตามเวลา) (เป็นลักษณะของการศึกษาในระบบ), จัดตั้งในวังหรือหน่วยราชการ (โรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก) หรือวัด (โรงเรียนหลวงสำหรับราษฎร วัดมหรณพาราม)

- พ.ศ. 2430 ตั้งกรมศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2435 ตั้ง รร. ฝึกหัดครู
- พ.ศ. 2441 เกิดโครงการศึกษาครั้งแรก (เทียบได้กับแผนการศึกษาชาติในปัจจุบัน)
- ปัญหาและอุปสรรค: ขาดตัวบุคคล, งบประมาณไม่เพียงพอ, ประชาชนไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน, ภัยธรรมชาติ/โรคภัยไข้เจ็บ, ไม่มีความเสมอภาค

◦ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.6):

- โครงสร้างการศึกษาชาติ พ.ศ. 2456: แก้ไขระบบชั้นเรียนใหม่ (มูลศึกษา -> ประถมสามัญ + ประถมวิสามัญ = 5 ปี), มัธยมศึกษา 8 ปี
- พ.ศ. 2464 ประกาศใช้ พ.ร.บ. ประถมศึกษา – เกิดการเก็บ “เงินศึกษาพลี” (ภาษีเพื่อการศึกษา) จากชาวนาเพื่อโรงเรียนประชาบาล

◦ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.7):

- แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพชัดเจนขึ้น เพื่อสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ เพื่อให้อยู่รอดในภาวะเศรษฐกิจและเป็นขวัญกำลังใจสำคัญของชาติ
- ยกเลิกเงินศึกษาพลี

• การศึกษาของไทยสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2503):

- แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475: ความมุ่งหมายคือ ให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่อัธภาพ เพื่อประกอบอาชีพและเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง แบ่งการศึกษาเป็น 3 ด้าน: จริยศึกษา, พุทธิศึกษา, พลศึกษา

- การศึกษาจาก 3 ด้าน: “จากธรรมชาติ จากการทำงาน และจากการสมาคม” (ซึ่งการเรียนรู้จากธรรมชาติคือการมีแหล่งเรียนรู้, การสังเกต)

• การศึกษาของไทยสมัยแนวคิดใหม่ทางการศึกษา (พ.ศ. 2503-2541):

- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503: กำหนดอายุให้ได้รับการศึกษาอยู่ในโรงเรียนจนอายุ 15 ปีบริบูรณ์ เป็นอย่างน้อย, แบ่งระดับการศึกษาเป็น อนุบาล, ประถม, มัธยม, อุดม
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520: ปรับระดับการศึกษาเป็น 6 : 3 : 3 คือ ประถมศึกษา 6 ปี, มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี, มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี

บทที่ 4 ปรัชญาการศึกษา

• ความหมายและลักษณะสำคัญของปรัชญา:

- Philos + Sophai = Love of Wisdom (ความรักในความรู้ / ความรักในปัญญา)
- ปรุ + ชญา = “ปรัชญา = ความรู้ อันประเสริฐ”
- **ปรัชญา:** ความรู้และความจริงของสิ่งทั้งปวงที่ถูกจัดหมวดหมู่ เพื่อนำมาใช้อธิบาย/วิจารณ์ให้เกิดความเข้าใจอย่างสมบูรณ์
- **ลักษณะสำคัญของปรัชญา:**
 - **Totality (ลักษณะที่สมบูรณ์ที่สุด):** พิจารณาทุกองค์ประกอบ (Input, Education Process, Output)
 - **Generality (ลักษณะอย่างกว้างๆ ที่สุด):** พิจารณาเกี่ยวกับ “ตัวผู้เรียน” (ปฐมวัย, ประถม, มัธยม, อาชีวศึกษา, อุดมศึกษา)
 - **Ultimateness (ลักษณะคำตอบในขั้นสุดท้าย):** ผลลัพธ์ต้องเป็น “คำตอบสุดท้าย” ไม่พิจารณาแบบ “ผิวเผิน”

• ขอบเขตของปรัชญา:

- **ภววิทยา (Metaphysics/Ontology):** ศึกษาธรรมชาติของความเป็นจริง, โลก, สิ่งมีชีวิต, จักรวาล [เป็นความรู้ทั่วไปของปรัชญาแขนงหลัก] (การทัศนศึกษาศิลปะล้านนาในวัดอายุ 100 ปี อาจเกี่ยวข้องกับภววิทยาในแง่ของความเป็นอยู่ของวัตถุทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์. การค้นหาสาเหตุการตายของปลาในกระชัง ก็เกี่ยวข้องกับภววิทยาที่ศึกษาปรากฏการณ์ในธรรมชาติ)
- **ญาณวิทยา (Epistemology):** ศึกษาธรรมชาติของความรู้, แหล่งที่มา, ขอบเขต, ความน่าเชื่อถือ
- **คุณวิทยา (Axiology):** ศึกษาคุณค่า, จริยธรรม, สุนทรียศาสตร์
- **ตรรกวิทยา (Logic):** ศึกษาหลักการให้เหตุผลที่ถูกต้อง

• ปรัชญาการศึกษา:

- “อุดมการณ์ในการจัดการศึกษา โดยนำปรัชญาแม่บทมาประยุกต์ใช้กำหนดหลักการ เป้าหมาย แนวทางของการจัดการศึกษา รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด” (เช่น เลือกเรียนวิศวะฯ ตามความชอบ/ถนัด ถือเป็นการกำหนดแนวทางชีวิตตนเองอย่างมีจุดหมาย)

◦ หน้าที่:

- **อนุมาน (Speculative):** คาดคะเนหรือคาดหมายผลที่จะเกิดขึ้น
- **กำหนดรูปแบบ/มาตรฐาน (Normative):** กำหนดรูปแบบ/มาตรฐานให้ผู้ปฏิบัติงานนำไปใช้
- **วิเคราะห์ (Critical):** ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ด้วยเหตุผล การตีความ และการพิสูจน์

• ปรัชญาการศึกษาตะวันตก:

- **พลาโต (Plato) - มโนคตินิยม (Idealism):** ความจริงอันเป็นที่สุดตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกรู้หรือเหตุผล, เน้นโลกแห่งจิตมากกว่าโลกแห่งวัตถุ (ครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงอุดมคติ)
- **อริสโตเติล (Aristotle):** ใคร่ครวญหาเหตุผลด้วยจิตใจอย่างเดียวไม่พอ ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามธรรมชาติด้วย, เป็นการมองโลกด้านวัตถุและเริ่มต้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์

◦ William James - ประสบการณ์นิยม (Empiricism): มนุษย์ได้รับความรู้จากประสบการณ์เท่านั้น, การเรียนรู้ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่เหมาะสม คือการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา

◦ Soren Kierkegaard - อัตถาภาวะนิยม (Existentialism): จุดเน้นคือเสรีภาพของปัจเจกบุคคลและการใช้เสรีภาพในการดำเนินชีวิต, เน้นเอกัตบุคลมากกว่าสังคมส่วนรวม (ที่โรงเรียนจัดให้เลือกขมรมหลากหลายตามความถนัด/สนใจ)

• **ปรัชญาการศึกษาไทย (แนวคิดพุทธศาสนา):**

- การศึกษาเป็นเรื่องของชีวิต: ชีวิตต้องพยายามเป็นอยู่ให้ดีและเป็นอยู่ตลอดเวลา, ไตรสิกขาเป็นหัวใจ
- มนุษย์มีคุณลักษณะพิเศษ: มี “สติปัญญา” และ “การศึกษา”
- หน้าที่หลักของการศึกษา: ถ่ายทอดศิลปวิทยาการ, ชี้แนะการดำเนินชีวิตที่พึงามถูกต้อง, ฝึกฝนพัฒนาคนจนถึงความสมบูรณ์, ทำลายอวิชชาและเสริมสร้างปัญญา

◦ พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต): เป้าหมายของการศึกษาคือการทำลายสัญชาตญาณอย่างสัตว์, ช่วยให้นักชยควบคุมกิเลส ตัณหา, พัฒนาชีวิตให้มีความสุข, พัฒนาคนให้ฉลาดและควบคุมความฉลาดได้, การศึกษาเพื่อความถูกต้อง (ธรรมาธิปไตย), ควรสอนพุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา (เน้นการควบคุมกิเลสตัณหา, การไม่รับสินบนแล้วคืนเจ้าของ เป็นการกระทำที่แสดงถึงการควบคุมกิเลสในเรื่องความอยากได้)

- พุทธศาสนิกช: การศึกษาพัฒนาขั้น 5 (ร่างกายและจิตใจ) เพื่อชีวิตที่ร่มเย็น (นิพพาน)
- ศ. ดร.สาโรช บัวศรี

บทที่ 5 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

• ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21:

- ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร: ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม
- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร:
 - ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
 - วัยแรงงานลดลงเรื่อยๆ
 - เด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) ลดลงต่อเนื่อง
 - จำนวนประชากรจะถึงจุดสูงสุดในปี 2030 แล้วเริ่มลดลง

• องค์ประกอบของการจัดการศึกษา:

- สาระเนื้อหาในการศึกษา (ที่เนื้อหาสาระควรปรับให้ทันสมัย)
- ครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้
- สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา
- รูปแบบ วิธีการเรียนการสอน
- ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา
- เงินทุนสนับสนุน
- สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม
- ผู้เรียน

• หลักการพื้นฐานของการจัดการศึกษา (นักการศึกษาชาวต่างประเทศ):

◦ John Locke: เน้นความสำคัญของวิธีเรียนมากกว่าวิชาที่เรียน, ให้การยกย่องเด็กและเอกลักษณ์ของเด็กทุกคน, การฝึกฝนทักษะของร่างกายและสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้น (ใช้วิธีสอนหลากหลาย)

◦ Jean-Jacques Rousseau: บ้านเป็นสถานที่ให้การศึกษาที่ดีที่สุด, โรงเรียนต้องจำลองสภาพและจิตใจของบ้านที่ดี, ครูทำหน้าที่แทนพ่อแม่, จุดมุ่งหมายคือการพัฒนาการของเด็กขั้นแรกเพื่อเป็นคนมีการศึกษา/พลเมืองดี, การสอนต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาของบุคคล/เชื้อชาติ/ความเจริญเติบโต/ประสงค์ของเด็ก, เรียงลำดับจากทักษะง่ายๆ ไปยาก

◦ Johann Heinrich Pestalozzi: การศึกษาเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง (ต้องกำหนดวัตถุประสงค์), การศึกษาประกอบด้วย 3 ประการคือ การปกครองดูแล, การให้ความรู้, การฝึกอบรม (เน้นการดูแลปกครองเด็ก)

◦ Frederich Froebel: การศึกษานั้นเป็นกรรมวิธีของธรรมชาติ, ถ้าช่วยเหลือให้เด็กทำอะไรที่เหมาะสมและดำเนินถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ เด็กก็จะมีพัฒนาการ

• หลักการจัดการศึกษาของนักการศึกษาไทย:

- การศึกษาเพื่อการเรียนรู้และไตร่ตรองตนเองตลอดชีวิต
- การศึกษาเพื่อความเท่าเทียมในการเข้าถึงประโยชน์แห่งการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ
- การศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- การศึกษาจากทุกที่และทุกเมื่อ (เช่น การเรียนทำอาหารผ่านอินเทอร์เน็ตช่วงกลางคืน)

- การศึกษาเพื่อการนำตนเอง
- หลักการจัดการศึกษาของ UNESCO (เสาหลักแห่งการเรียนรู้ 4 ประการ):
 - การเรียนรู้เพื่อเป็น (Learning to Be): พัฒนาศักยภาพส่วนบุคคล ให้คิดวิเคราะห์ มีอิสระทางความคิด และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม, เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและศักดิ์ศรี
 - การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know): เป็นพื้นฐานของการแสวงหาความรู้, เน้นทักษะพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต, เรียนรู้วิธีการเรียนรู้, เตรียมพร้อมสู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (เน้นสติปัญญาและความรู้)
 - การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together): ส่งเสริมความเข้าใจ, ความเคารพในความแตกต่าง, การมีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข, สร้างสังคมที่มีความสมานฉันท์และมีจริยธรรมร่วม
 - การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ (Learning to Do): เน้นการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและชีวิตจริง, ทักษะการทำงาน, การแก้ปัญหา, การรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด
- หลักการจัดการศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา:
 - ระดับปฐมวัย: ยึดหลัก พัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม
 - ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ระดับอาชีวศึกษา: มีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วม
 - ระดับอุดมศึกษา: ยึดหลักความสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ, มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต, ประมวลกฎเกณฑ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน, คุณวุฒิเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงได้

บทที่ 6 รูปแบบการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน

• หน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทในการจัดการศึกษา:

- การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ: การศึกษาในระบบ, การศึกษานอกระบบ, การศึกษาตามอัธยาศัย
- กระทรวงศึกษาธิการ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.), สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.), กรมส่งเสริมการเรียนรู้, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

◦ หน่วยงานอื่นๆ ที่จัดการศึกษาที่ไม่ขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ:

- กระทรวงมหาดไทย: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- กระทรวงคมนาคม: ศูนย์ฝึกพาณิชยนาวี, สถาบันการบินพลเรือน
- กระทรวงสาธารณสุข: สถาบันพระบรมราชชนก
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ: โรงเรียนพระปริยัติธรรม
- กระทรวงกลาโหม: กรมยุทธศึกษาทหาร, กองบัญชาการทหารสูงสุด, กองทัพบก, กองทัพเรือ, กองทัพอากาศ, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา: โรงเรียนกีฬา, สถาบันการพลศึกษา (มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ)
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
- กระทรวงวัฒนธรรม: วิทยาลัยนาฏศิลป์, วิทยาลัยช่างศิลป์, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

• โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ: มีการจัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง, เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาของรัฐ

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: มีหน้าที่เสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

• ระบบการศึกษาไทย (Formal Education):

- ระดับก่อนประถมศึกษา: เด็กอายุ 3-6 ปี, เพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา
- ระดับประถมศึกษา: ใช้เวลา 6 ปี, พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อแสวงหาความรู้ในระดับสูงขึ้น, ฝึกทักษะพื้นฐานอาชีพ, ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น, ปลูกฝังค่านิยม/คุณธรรม
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: ใช้เวลา 3 ปี, เสริมความรู้ความสามารถและทักษะ, รู้จักคิด/แก้ปัญหา
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: ใช้เวลา 3 ปี, แบ่งเป็นประเภทสามัญและอาชีวศึกษา
- การศึกษาภาคบังคับ: ตาม พ.ร.บ. การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 หมายถึง การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.1 - ม.3) การนับอายุเด็กคือ อายุย่างเข้าปีที่เจ็ดถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่เด็กสอบได้ชั้นปีที่เก้า
- ระดับอุดมศึกษา:

- ต่ำกว่าปริญญา: หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.), ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.), ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ปกศ. สูง) เพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเฉพาะในระดับกลาง
- ระดับปริญญา: ปริญญาตรี (สร้างความรู้/ทักษะ/ความชำนาญเพื่อประกอบอาชีพ), บัณฑิตศึกษา (พัฒนาความรู้/ทักษะ/ความชำนาญเฉพาะ)
- การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education): เช่น เรียนทำขนมไทยกับคุณยาย ถือเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

บทที่ 7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของไทยและวิชาชีพครู

• ความหมายและลักษณะของกฎหมาย:

◦ **กฎหมาย:** ข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้น เพื่อใช้พิสูจน์ ควบคุม ตรวจสอบพฤติกรรมของบุคคลและองค์กรทางสังคม ที่ทุกคนยอมรับและต้องปฏิบัติตาม

◦ **ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย:** รัฐธรรมนูญ > พระราชบัญญัติ > พระราชกำหนด > พระราชกฤษฎีกา > กฎกระทรวง > กฎหมายท้องถิ่น

• รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560:

◦ เป็นกฎหมายสูงสุด เป็นแม่บทของกฎหมายทุกฉบับ

◦ **จุดเน้น:** มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ (เป้าหมายของการจัดการศึกษา)

◦ **หน้าที่ของรัฐ:** จัดการศึกษาให้เด็กทุกคน 12 ปี ตั้งแต่อ่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

◦ **หน่วยงานร่วม:** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา

◦ **กองทุน:** เกิดกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

• กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของไทย:

◦ **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และฉบับแก้ไข):**

- เป็นกฎหมายแม่บทการจัดการศึกษา
- **มาตรา 10:** การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี

▪ **หลักการจัดการศึกษา:** เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (รัฐต้องจัดตั้งห้องสมุดประชาชน/อุทยานวิทยาศาสตร์), พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (รัฐส่งเสริมการวิจัยของบุคลากรในสถานศึกษา), ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม)

▪ **มาตรา 30:** ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (ครู อาจารย์มีภารกิจวิจัยในชั้นเรียน)

▪ **มาตรา 39:** ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ผลจากการกระจายอำนาจ คือ กำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

▪ **มาตรา 58:** ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา

▪ **ครู:** บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน

▪ **บุคลากรทางการศึกษา:** ครู, ผู้บริหารสถานศึกษา, คณาจารย์, ผู้บริหารสถานศึกษา

◦ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545:

- จุดมุ่งหมายสำคัญ: ต้องการให้คนไทยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง
- "เด็ก": อายุย่างเข้าปีที่เจ็ดถึงย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ
- ผู้ปกครองต้องส่งเด็กเข้าเรียน, ต้องแจ้งหนังสือให้ผู้ปกครองทราบก่อน 1 ปี
- ผู้ใดมิใช่ผู้ปกครองมีเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนอาศัยอยู่ด้วย ต้องแจ้งภายใน 30 วัน
- ผู้ปกครองไม่ส่งเด็กเข้าเรียนมีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

◦ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551:

▪ "การอาชีวศึกษา": กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพพระดับฝีมือ, ระดับเทคนิค, ระดับเทคโนโลยี

▪ รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา: การศึกษาในระบบ, การศึกษานอกระบบ, การศึกษาตามอัธยาศัย, และ การศึกษาระบบทวิภาคี

▪ การศึกษาระบบทวิภาคี: จัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ

▪ หลักสูตร: ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.), ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.), ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

▪ เครื่องมือจูงใจสถานประกอบการ: การลดหย่อนภาษี

◦ พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566:

▪ หน่วยงานหลัก: กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (วัตถุประสงค์คือสร้างโอกาสให้ประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ตลอดชีวิต)

▪ เป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิต: ให้บุคคลเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ, เพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง, พัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ, นำความรู้ไปเติมเต็มชีวิต

▪ เป้าหมายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง: เพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง, เรียนรู้ให้เท่าทันพัฒนาการของโลก, เพื่อให้ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ยกระดับคุณภาพชีวิตของตน

◦ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559: ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

◦ พ.ร.บ. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5: คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง

• กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู:

◦ พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546: (เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมวิชาชีพครู)

▪ "ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา": ครู, ผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารการศึกษา, บุคลากรทางการศึกษาอื่น (เช่น ศึกษานิเทศก์) ซึ่งได้รับใบอนุญาต

▪ ครูสภา: เป็นนิติบุคคลในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ

▪ **วัตถุประสงค์ครูสภา:** กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ, ออกและเพิกถอนใบอนุญาต, กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ, กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิชาชีพ, ประสาน ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัย แต่ไม่ใช้หน้าที่ในการจัดสอบบรรจุข้าราชการครู

- **ผู้ขอรับใบอนุญาต:** ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- **ผู้ที่ไม่ได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้:** ผู้สอนในมหาวิทยาลัย
- **ลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบวิชาชีพครู:** เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

◦ **ข้อบังคับครูสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2565:**

▪ **มีผลบังคับใช้ 15 มีนาคม 2566** ใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชน, สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาของรัฐและ

▪ **ระดับใบอนุญาต:**

• **ใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ครู (P-License):** อายุ 2 ปี

◦ **คุณสมบัติ:** คุณสมบัติปริญญาทางการศึกษาที่ครูสภารับรอง (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นไป), ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี

• **ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น (B-License):** อายุ 5 ปี

◦ **คุณสมบัติ:** คุณสมบัติปริญญาทางการศึกษาที่ครูสภารับรอง, ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี, ผ่านการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

• **ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นสูง (A-License):** อายุ 7 ปี

◦ **คุณสมบัติ:** มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น, ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพที่ครูสภากำหนด, หรือมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (เดิม) และมีวิทยฐานะชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไป

▪ **อายุใบอนุญาต:** 2 ปี (P-License), 5 ปี (B-License), 7 ปี (A-License)

▪ **การต่ออายุใบอนุญาต:** ต้องดำเนินการภายใน 180 วันก่อนหมดอายุ

▪ **ค่าธรรมเนียมต่ออายุสาขา:** เดือนละ 200 บาท แต่ไม่เกิน 2,000 บาท

▪ **ค่าธรรมเนียมเร่งด่วน:** ฉบับละ 1,000 บาท

▪ **ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาต่ำกว่าอุดมศึกษาที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางการศึกษาที่ครูสภารับรอง** ต้องยื่นคำร้องขอ **ใบอนุญาตสอน** ต่อครูสภา

◦ **ประกาศคณะกรรมการครูสภา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563:**

▪ **การทดสอบ:** 2 วิชา คือ **วิชาครู** และ **กลุ่มวิชา**

▪ **การประเมินด้านการปฏิบัติงานและด้านการปฏิบัติตน:** การจัดการเรียนรู้, ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน, การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

▪ **เกณฑ์การผ่าน:** แต่ละวิชาและแต่ละรายการประเมิน ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

◦ **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (และฉบับแก้ไข):**

▪ **ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะได้รับ เงินเดือนและเงินวิทยฐานะ**

- ตำแหน่งในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา: ครูผู้ช่วย, ครู
- วิทยฐานะของครู: ครูชำนาญการ, ครูชำนาญการพิเศษ, ครูเชี่ยวชาญ, ครูเชี่ยวชาญพิเศษ **ครูผู้ช่วยไม่มีวิทยฐานะ**
- การเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มของครูผู้ช่วย: เป็นเวลา 2 ปี
 - ประเมินเป็นระยะ ทุก 6 เดือน (รวม 4 ครั้ง)
 - ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นประธานกรรมการประเมิน
 - เมื่อผ่านแล้วจะได้รับการแต่งตั้งเป็น **ครู (อันดับ คศ.1)**
 - การลาบางประเภท (เช่น ลาคลอดบุตร, ลาป่วย, ลาเข้ารับการตรวจเลือกหรือเตรียมพล) สามารถนับรวมเป็นระยะเวลาได้ไม่เกิน 90 วัน **ดังนั้นครูผู้ช่วยที่เพิ่งบรรจุใหม่ (ประเมินครั้งที่ 1) ไม่สามารถลาอุปสมบทได้ เนื่องจากต้องรับราชการไม่น้อยกว่า 12 เดือน**
- วันลา:
 - ลาคลอดบุตร: 90 วัน ได้รับเงินเดือน ไม่ต้องแนบใบรับรองแพทย์
 - ลากิจส่วนตัว: ผู้บังคับบัญชามีอำนาจเรียกตัวมาปฏิบัติราชการเมื่อยังไม่ครบกำหนดวันลาก็ได้
 - ลาอุปสมบท: ต้องยื่นใบลาไม่น้อยกว่า 60 วันก่อนวันอุปสมบท
 - การลาไปช่วยภริยาลาคลอดบุตร: นับวันทำการ 15 วันทำการ ลากภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ภริยาลาคลอด ได้รับเงินเดือน
- วินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา:
 - ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง: การขายของออนไลน์, ลงโทษผู้เรียนให้ทำชิ้นงานเพิ่มเติม
 - ความผิดวินัยร้ายแรง: จ้างบุคคลอื่นทำผลงานวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะ (คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการผู้อื่นโดยมิชอบ)
 - โทษทางวินัย 5 สถาน: ภาคทัณฑ์, ตัดเงินเดือน, ลดเงินเดือน (ไม่ร้ายแรง); ปลดออก, ไล่ออก (ร้ายแรง)
 - ผลต่อบำเหน็จบำนาญ: ผู้ถูกลงโทษ ปลดออก มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าลาออกจากราชการ **ผู้ถูกไล่ออกจะไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญ**
 - ละทิ้งหน้าที่ราชการ: การขาดหน้าที่ราชการติดต่อกันเกินกว่า 15 วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
 - การมาลงเวลาปฏิบัติราชการในตอนเช้า แต่ไม่ได้เข้าปฏิบัติการสอนในช่วงที่ตนรับผิดชอบโดยไม่มีเหตุอันควร ถือเป็นความผิดวินัยฐาน **ละทิ้งหน้าที่ราชการ**
- มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา: ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ, มาตรฐานการปฏิบัติงาน, มาตรฐานการปฏิบัติตน
- มาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพครู: หลักสูตร, ความเป็นครู, งานประกันคุณภาพการศึกษา, การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน, การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้